

MÜZE-SİNEMA İLİŞKİSİNİ SOYGUN FİMLERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRMEK

Ünal Üstündağ¹

Cite this article as:

Üstündağ, Ünal. (2022). Müze-Sinema İlişkisini Soygun Filmleri Üzerinden Değerlendirmek. International University Museum Association Platform Journal of Cultural Heritage UNIMUSEUM, 5 (1) İstanbul Türkiye, 20-30.

ABSTRACT

Evaluation of The Museum-Cinema Relationship Through The Movies

Cinema, as a young and dynamic sector that has just passed a century, is a powerful tool of the cultural industry with its capacity to shape societies, entertainment, promotion and propaganda. With its economic value growing day by day and its capacity to transform all the sciences it interacts with, cinema has become both an object and a subject in all fields from fine arts to sociology in our age. Today, everything we can think of is the subject of cinema, and everywhere is a cinema set. Museums have been the founding and shaping elements of modernism with their features of protecting and exhibiting the precious and rare. On the other hand, although museums have been associated with a high cultural level and the bourgeoisie for a long time, they have become transformative, democratizing, inclusive and polyphonic spaces whose definitions are constantly changed and whose place is questioned again in cultural and sociological terms. Starting from the common object of the cinema and the museums, the intersection of their great inclusiveness in one area emerges with the museums being seen as a backdrop in the cinema. In this respect, it was the middle of the 20th century that filmmakers first discovered museums as a set and museums became visible in the cinema. Within the scope of this study, a large number of fictional movies, which have come to the fore since the 1950s, when museums became much more visible, were evaluated within the framework of the network of relations established by screenwriters, producers, directors and museums. In the study, it has been seen that the museum-cinema relationship, which is examined through eight fictional crime films, can sometimes turn into a mutual gain relationship, despite the ethical conflicts between movie producers and museum managements. In this gain relationship, it has been found that the effective propaganda and advertising power of cinema can be a necessary promotional and advertising element for museums. It has also been seen that the relationship between cinema and museum provides indirect gains such as the promotion of the city and the country.

Keywords: Museum-Cinema Relationship, Museum Heist Movies, The Da Vinci Code, Louvre Museum.

1- Ünal Üstündağ, İstanbul University Department of Museum Management, Phd Student

Submitted: 01.03.2022

Accepted: 01.07.2022

Published online: 02.07.2022

Correspondence: Ünal Üstündağ

E-ISSN: 2651-3714

ORCID: 0000-0001-5040-3551

Giriş: Beyaz Perdede Değerli ve Nadir Olana Ulaşma Hırsı

Fransız Lumiere Kardeşlerin 1895 sonlarında ilk beyaz perde gösterimini yapmalarından birkaç yıl sonra, dünya ilk öykülü kurmaca filmlerle tanıştı (Teksoy, 2005, s.13,34-36). İlk kurmaca filmler genelde, aşk, suç ve eğlence unsurlarının yoğun olduğu yapımlardı. Sinema önce gizem sonra da suç mahalli olarak müzeleri keşfetti. Sinemanın müzeleri keşfini en belirgin ortaya koyan film olan Vertigo (Ölüm Korkusu) Alfred Hitchcock tarafından 1958'de çekilmiştir. Filmde çift kişilikli başrol kadın kahraman Madeleine tarafından ziyaret edilen müze California Legion Of Honor Sarayı ve Müzesidir. Madeleine, müzeye atalarının ve köklerinin izlerini aramak ve reanarne olarak kendini eşleştirdiği Caharlotta'nın portresini görmek için gitmektedir (Magill, 1994). Çekimler için Müzenin 6. Galerisi kullanılmıştır. Film için hayata geçirilen ve çekimlerden sonra kaldırılan Charlotta tablosunu, müzenin koleksiyonuna ait sanan ve bugün hala görmek için müzeye gelen ziyaretçiler vardır. California Legion Of Honor Sarayı ve Müzesi 2008 yılında filmin 50. yılına özel olarak bir etkinlik düzenlemiş ve broşür bastırarak, filmde kullanılan eserlerin müzenin hangi alanlarında sergilendiğini göstermiştir (famsf, 2008). Müzenin, günümüzde de filmin ruhunu canlı tutması ve bunu bir tanıtım malzemesi haline getirmesi, sinema ve müze etkileşiminin olumlu yönleri açısından değerli bir örnektir.

Sinema sanatının müzeler üzerinden hikâye anlatımı dikkate alındığında, kurmaca soygun filmlerinde genelde değerli ve nadir olan sanat eserlerine ulaşma hırsı gözümüze çarpmaktadır. Değerli olana ulaşma hırsı, edebi romanlar gibi senaryo sanatının en etkili temel anlatım malzemesi olmaktadır. Değerli ve nadir koleksiyonlarıyla müzeler, soygun filmlerinin cezbedici mekânları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir suç mekânı olarak müze ve sinemayı ilişkilendiren ilk filmler genelde romanlardan senaryolaştırılmış yapımlardır. 1964 yapımı Topkapı filmi bu bakımdan kayda değer bir örnek teşkil etmektedir.

Ödüllü Müze Soygunu Filmi: Topkapı (1964)

Topkapı filmi 1964'te, dönemin popüler roman ve senaryo yazarlarından Eric Ambler'in kaleminden çıkan Gün Işığı (The Light of Day) romanından uyarlanarak sinemaya aktarılmıştır. Dönemin öne çıkan isimlerini bir araya getiren film Cannes ödüllü sahibi Jules Dassin tarafından yönetilmiştir.

Büyük bir kısmı İstanbul'da çekilen film, Türkiye'de 1966'da gösterim şansı bulmuştur. Filmin, dünya çapında gördüğü ilgiyi, senaryonun ana mekânlarından biri olan Saray-ı Hümayun bölgesinin artık Topkapı Sarayı olarak adlandırılmasından anlamak mümkündür (Eyice, 2018, s.50). Polisiye bir macera olan filmde, uluslararası bir soygun çetesi Topkapı Sarayı'nda sergilenen zümrüt taşlı hançeri ele geçirmek istemektedir. Filme konu olan zümrüt hançer, filmde sonra müzenin en çok ilgi gösterilen eserlerinden biri haline gelmiştir. Sultan I. Mahmut tarafından 1747'de İran Hükümdarı Nadir Şah'a yollanan hediyelerden biri olan hançer, Nadir Şah'ın ölümü üzerine çıktığı yoldan geri dönmek zorunda kalmıştır. Hançer, yapıldığı dönemde 20.000 kuruşluk değeriyle dikkat çekmektedir. Saray atölyesinde imal edilen, rokoko kabartma figürlerle süslü altın bir kına sahip hançerin kabzası, zümrütlerle süslenmiştir (Bilirgen).

Film Yunan asıllı bir dolandırıcı Arthur Simpson'un para kazanmak için uluslararası çeteye anlaşmasıyla başlar. Çete, Topkapı Sarayı'nda yer alan zümrütlü hançeri çalmak amacıyla Arthur Simpson'u kullanmak ister. Simpson yakalanıp, Türk polisi ile iş birliği yapmak zorunda kalacaktır. İş birliği, bir süre sonra Simpson'un taraf değiştirmesiyle son bulacaktır. Türk makamlarınca takibe alınan çete, her şeye rağmen uzun ve dikkatli bir uğraşla hançeri çalmayı başarır. Fakat soygun anında yapılan küçük bir hata sonucu çete yakalanmaktan kurtulamaz.

Topkapı filmi için yapımcı tarafından istenen çekim izinleri, Türk müzelerinden bir şeyin çalınmayacağı gerekçesiyle güç bir zemine taşınmıştır. Türk makamlarının ısrarı üzerine, senaryo değiştirilmiş, filmdeki soyguncular ülkeden çıkmadan yakalanarak emniyet teşkilatının başarısı öne çıkartılmıştır. (Öngören, M.T., 1965, 32-33)

Filmin çekim alanının, İstanbul olarak seçilmesi-

nin temel nedenlerinden biri 1950’lerde tırmanmaya başlayan Amerikan – Türk stratejik ortaklığı sonucunda İstanbul’a oluşan turistik ilgidir. 1950’ler boyunca İstanbul’da birçok eski konak onarılmış, sahil yolları yapılmış, ana arterler yeni yollarla birleştirilmiş, açılan Hilton benzeri otellerle gece hayatına yeni bir boyut kazandırılmıştır (Üstündağ, 2018, 132-133,149-150). Filmde İstanbul’un değişen çehresine sıklıkla yer verilmiştir. Yalnızca film için Sarayburnu tarafına bir lunapark inşa edilmiştir. Üsküdar’da bulunan Mabeyinci Faik Bey Yalısı, soygun çetesinin kaldığı konaktır. Filmde kullanılan yağlı güreş alanı Fenerbahçe Stadyumu’dur (Akis, 1963, 33-34).

Film, Topkapı Sarayı Müzesi’nin ve değerli koleksiyonlarının öne çıkartılması sayesinde kayda değer bir tanıtım unsuru olmuştur. Özellikle filmde kullanılan, Topkapı Sarayı çatılarına tırmanma ve iple pencereden girilmek suretiyle yapılan soygun sahneleri sonraki yıllarda birçok filme de ilham kaynağı olmuştur. Örneğin “Görevimiz Tehlike” (1996) filmindeki soygun sahnesi, Topkapı filminden esinlenilmiştir. Türk sineması da benzer filmi 1979’da Vay Başımıza Gelenler adıyla hayata geçirmiştir. Vay Başımıza Gelenler aynı zamanda başrol oyuncusu da olan Zeki Alasya tarafından yönetilmiştir (Özgüç, 1995, s.15). Filmin güçlü oyuncu kadrosunda Metin Akpınar, Adile Naşit, Selim Naşit, Şemsi İnkaya ve Memduh Ün gibi isimler yer almaktadır. Dönem standartlarında ideal bir gişe komedi filmi olarak tanımlayabileceğimiz yapım, hapisten yeni çıkan Halis ve Kamil’in tipik bir varoş mahallesinde planladıkları soygun üzerine kurulmuştur. Filmin senaryosu, 1970 ve 1980’lerin komedilerine imza atan, Ahmet Üstel tarafından yazılmıştır. Filmde soyulan mekân Galata Kulesi’nin, Topkapı Sarayı’na benzemesi ve soygun sırasında uygulanan kubbeden iple sarkma tekniğinin Topkapı filmiyle benzer özellikler taşıması dikkat çekicidir. Dönem itibariyle tam bir müze sayılmayan Galata Kulesi’ne değerli bir takı koleksiyonu sergiyle müze dokusu kazandırılmıştır.

Vay Başımıza Gelenler filmi içerisinde döneme dair mahalle dayanışmasının olumlu bölümleri verilirken, soygun planlama ve gerçekleştirme gibi olumsuz kısımlar, amatör çetenin, çaldıkları mücevherleri başka bir hırsızlık çetesine kaptırmaları gibi unsurlarla kısmen yumuşatılmıştır. Filmde

yer alan, ağırlığa hassas güvenlik sistemi, ip yardımıyla pencereden inerek soygunun yapılması, çete elemanlarının damlarda dolaşmaları gibi unsurlar Topkapı filmi ile benzerlik göstermektedir.

Topkapı filmi, ardından gelen çok sayıda soygun filmine ilham veren bir film olmakla kalmamıştır. Filme her ne kadar, dönemin devlet yetkililerinin etik değerler ve güvenlik zafiyetinin görselleşmesi açısından çekinceyle yaklaşılırsa da, sonuçta Türkiye açısından turistik tanıtımına katkı sunulurken, Topkapı Sarayı Müzesi’nde çekilmesine izin verilen sahneleriyle, çok sayıda turisti müzeye çekmeyi başaran önemli bir yapımdır. Böylece Topkapı Sarayı Müzesi, turistik ve mekânsal özellikleriyle Topkapı filminin önüne geçecek bir tanıtım imkânı yakalamıştır.

Fransız Müzesinde Hollywood Yıldızları: Hırsız Âşıklar (1966)

Bir diğer müze soygunu filmi 1966 yılı ABD yapımı olarak Fransa’da çekilen How To Steal A Million? / Bir Milyon Nasıl Çalınır? filmidir. Film İngiliz yazar George Bradshaw’ın Venüs Rising hikâyesinden uyarlanarak senaryolaştırılmıştır. Ülkemizde Hırsız Âşıklar adıyla Ağustos 1967’de gösterime girmiştir. Tamamı Fransa’da geçen filmin başrollerini Oscar ödüllü Audrey Hepburn ve Bafta ödüllü Peter O’Toole’nin başrollerini paylaşmaktadır. Filmin yapımcı ve yönetmeni Wilhelm Weiller 1966’ya dek dört defa Oscar ödülü almış 1959’da çektiği Ben-Hur filmi ile ününün doruğuna ulaşmıştır (imdb).

Hırsız Âşıklar, Paris’in önde gelen koleksiyoneri, sahte eser üreticisi Charles Bonnet’in, Kléber-Lafayette Müzesi’ne çok değerli görülen ancak sahte bir Cellini heykelini ödünç vermesiyle başlar. Filmde Kléber-Lafayette Müzesi olarak kullanılan mekân aslında Carnavalet Müzesi’dir. Esasen sanat eseri ve tarihi efemera koleksiyonlarından oluşan bir karma müzedir. 1548’de mimar Nicolas Dupuis tarafından Paris Parlamentosu başkanı Jacques des Ligneris için inşa edilmiş, bir süre yazar Madame de Sévigné tarafından kullanılmıştır. 1688’de otel olarak kullanılan yapı, 1866’da belediye tarafından müzeye çevrilmiştir. 1880’de halka açılan Carnavalet Müzesi, Paris’in en eski müzesidir.

Filmde Caharles Bonnet'in kızı Cimone rolünde görülen Audrey Hepborn, müzeye ödünç verilen eserin, özel kimyasal yöntemlerle analiz edileceğini öğrenince, babasını ve heykeli yapan büyük babasını korumak adına, çapkın bir hırsız olarak bildiği Simon'dan heykeli çalmasını ister. Heykeli güvenli bir müzeden birlikte çalacak ikili arasında zamanla bir aşk başlar. Bu aşk, filmin sonunda mutlu sona erecektir. Cimone, daima babasının sahteciliğine karşı çıkar ve belirli bir noktaya dek ahlaki bir noktadan taviz vermez. Filmin sonunda, hırsız olarak bilinen Simon'un aslında uluslararası sanat eseri hırsızlıklarıyla ilgilenen bir dedektif olduğu ortaya çıkacaktır. Simon'un sahte heykeli çalarak Cimone ve ailesini korumaya çalışması gibi ahlaki unsurlar, aşk temasının gerisinde kalmaktadır.

Film kısmen mekânları göstererek Paris kent kimliğine de katkı sunmaktadır. Ancak önde gelen oyuncu kadrosuna rağmen film, New York Times'ın eleştirisine hedef olmaktan kurtulamaz. New York Times, filmi gerçekçi bulmayıp yer yer ağır bir dille eleştirirken Topkapı filmi ile benzerliğine dikkat çekmiştir (New York Times, 15.07.1966). Ancak daha önce de Paris'te geçen çeşitli filmlerde rol alan, Audrey Hepburn sayesinde şehir romantizmiyle anılan bir sinema fonu olarak kalmamış, Carnavalet Müzesi zengin koleksiyonuyla Fransa dışında da tanınan bir kurum haline gelmiştir.

Metropolitan Sanat Müzesine Rağmen: İkili Oyun (1999)

Sinema dili ve tekniğinin dikkat çeken ölçüde geliştiği 2000'li yılların arifesinde çekilen İkili Oyun / The Thomas Crown Affair, John Mc Tiernan tarafından yönetilmiştir. Aynı isimli 1968 yapımı bir başka filmde uyarlanan eserde, Pierce Brosnan ve Rene Russo başrolleri paylaşmıştır. Filmde bir müze soygunu etrafında şekillenen hikâyede birçok sanat eserini fonda görmek mümkündür. Özellikle izlenimci ressamların eserleri öne çıkarken, filmin sonlarına doğru Thomas Crown karakterinin sürrealist ressam René Magritte'nin The Son Of Man tablosuna benzer şekilde kıyafetle Metropolitan Müzesi'ni soyması, sanatseverler için filmi şaşırtıcı bir hale getirmektedir.

Filmde müze soygunu iki defa gerçekleşmektedir. Zengin iş adamı Thomas Crown adeta güvenlik görevlileri ve sistemlerini küçükseyerek müzeye ikinci kez, üstelik önceden haber vererek girmesi ve buna rağmen daha önce çaldığı eseri bırakıp bir başka eseri, kız arkadaşına hediye etmek için çalması filmi şaşırtıcı bir hale getirmektedir.

Film de adı geçerse bile dış mekânını gördüğümüz New York Metropolitan Sanat Müzesi, senaryonun etik değerleriyle bağdaşmadığı gerekçesiyle iş birliğini reddetmiştir. Ancak kurum, müzenin dış mekânlarının çekilmesini engelleyememiştir. Benzer şekilde, yapımçı firma da müze dışındaki afişlerin sürekli değişiminden kaynaklı devamlılık sorunlarını engelleyememiştir. Filmde, müzenin giriş koridoru gibi görünen kısımlar aslında New York Halk Kütüphanesi'dir. Zekice tasarlanmış soygun sahnesinde, müzeye sürekli gelerek Van Gogh'un saman yığınları arasında dinlenen işçileri gösteren Siesta resminin önünde uzun vakit geçiren, zengin iş adamı Thomas Crown'un hedefinde aslında aynı galerideki bir Monet tablosu Alacakaranlık vardır. Bu tablo günümüzde Cardiff Ulusal Müzesi'nde sergilenmektedir (The Startler, 2014). Her ne kadar film de birçok sanat eserine yer verilip sanatseverlerin ilgisi çekilmişse de bir sahnede, alkol alan sevgililerin bir Renoir tablosu yakmaları, eleştiriye açıktır.

Film etik anlamda müzeler tarafından desteklenmese de, harcanan 48 milyon dolara karşın, elde edilen 124 milyon gelire (imdb), ekonomik anlamda başarılı bir proje olarak kabul edilebilir. Diğer yandan termal müze güvenlik sistemlerinin güvenilirliğini sorgulaması açısından ilk soygun sahnesi dikkate alınmaya değerdir. Metropolitan Sanat Müzesi'nin, güvenlik zafiyetine açık ve yönetiminin zayıf gösterildiği bir filme fon olmak istememesi anlaşılabilir görülmektedir. Ancak yapımçı firmanın farklı mekânlar kullanarak bir Metropolitan Sanat Müzesi dokusu oluşturması da ayrıca etik değerler açısından sorgulanması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Louvre Müzesi'ne Ziyaretçi Rekoru Kırdıran Yapım; Da Vinci Şifresi (2006)

Tam olarak bir müze soygunu filmi olmasa bile, değerli ve nadir eserlerin gizemleri üzerinden müzelerle yaklaşan, başarılı bir roman uyarlaması olan

2006 yapımı *Da Vinci Şifresi*, müze-sinema ilişkisinde her iki disiplin açısından büyük kazanımlar sağlamıştır. Müze, *Da Vinci Şifresi* kitabı ve filmi sayesinde seyirci rekorları kırarken, film Louvre Müzesi'nin kazandırdığı estetik mekânsal temsil gücüyle çok sayıda izleyiciye ulaşmayı başarmıştır.

Dan Brown'ın 2003 yılında yayınladığı aynı isimli romanından Akiva Goldsman'ın senaryolaştırdığı ve Oscar ödüllü yönetmen Ron Howard tarafından çekilen *Da Vinci Şifresi* filmi, kitabı gibi çok ses getiren bir yapım olmuştur. Amerika, Malta, Fransa ve İngiltere'de çekilen film 125 milyon dolar gibi büyük bir bütçeye mal olurken, dünya çapında 760 milyon dolar gelir elde etmiştir (imdb).

Başrollerini Tom Hanks ve Audrey Tautou'nun paylaştığı film, birden fazla dini tarikatın yok etmek ya da korumak adına, kutsal kâsenin ve İsa'nın yaşayan torunlarının peşine düşülmesine odaklanan bir polisiedir. Magdalalı Meryem ve kutsal kâsenin izi çok sayıda mistik tarihi mekânda aranırken, bu aramalara şatolar, kiliseler, şapeller de eşlik etmektedir.

Filmin hem başlangıcı hem de final sahnesi Louvre Müzesi'nde çekilmiştir. Müzenin iç mekânları ve koleksiyonları kadar dış mekânında yer alan cam piramit, filmde kayda değer bir yer tutmaktadır. Filmin yaklaşık iki buçuk saat süren anlatımında ortalama yarım saat Louvre Müzesi'ne ayrılmıştır. Özellikle Leonardo Da Vinci'nin Kayalıklar Bakiresi, Mona Lisa ve Son Akşam Yemeği gibi tablolarla hikâyeye içerisinde atfedilen kilit roller etkileyicidir.

Filmde Hristiyanlık dini adına semboller ve mitolojik olaylar eleştirel bir dille masaya yatırılmıştır. Temel olarak İsa'nın kutsiyetinin sorgusu, Magdalalı Meryem ve İsa'nın bağlantısına dair eleştiri, Paganizm ve Papalık arasındaki savaşın görünen ve görünmeyen boyutu, Opus Dei ve birçok tarikat üzerinden anlatılmıştır. Film, bu yönüyle birçok ülkede sansürlenip, dini hassasiyetler gözetilerek, farklı versiyonlarla ticari dolaşıma sokulmuştur (<https://www.imdb.com/title/tt0382625/>).

Filmde yer alan müze sahneleri için, Louvre Müzesin'deki Caravaggio ve Da Vinci eserleri arasındaki koridor ve galeri birebir ölçülerde yeniden inşa edilmiştir. Resimler İngiltere'de modern tek-

niklerle boyanıp eski görünmesi için özel efektler uygulanmıştır. Ana hatları ile 35 resim birebir boyanırken, sadece Louvre Müzesi sahneleri için 250 resim kopyalanmıştır. Film için toplam 600 resim yapılmıştır. Filmde yerlerinden oynatılan resimlere, oyun rahatlığı için hafif çerçeveler yapılmıştır (youtube,2012).

Film gerek başlangıçtaki gizemli cinayet sahnesi gerekse finalindeki etkileyici Magdalalı Meryem'in mezarını Louvre avlusunda yer alan ters piramidin altında gösteren sahnesi nedeniyle ciddi anlamda müzenin tanıtımına katkı sunmuştur. 1984 yılında Çinli Mimar Jeoh Ming Pei'ye sipariş edilen piramitler 1989 yılında tamamlanmıştır. 20,6 metre yüksekliğinde olan ana piramit 70 adet üçgen cam panelden oluşmaktadır. Cam piramitler, yapıldığı dönemde de büyük tartışmalara neden olmuştur. Filmin bir sahnesinde, Fransız dedektif rolündeki Jan Reno ana piramit için "Paris'in yüzünde yara izi" ifadesini kullanmaktadır. Akademisyen mimar Denis Sharp ana piramidi denge bozucu olarak beklenen heyecanı yaratmadığını söylemektedir (Sharp, 2006, s.407). Diğer yandan eleştirmen Paul Heyer piramidi mükemmel bir tamamlayıcı olarak görmektedir (Heyer, 1993, s. 275-278).

2003 yılında yayınlanan *Da Vinci Şifresi* kitabının ardından Louvre Müzesi 2005 yılında 7,3 milyon ziyaretçi ile o güne dek tarihinin en büyük rekorunu kırmıştır. Kitap sonrasında bazı turizm firmaları, müzeye *Da Vinci Şifresi* ziyaretleri gerçekleştirmiştir. Film henüz çıkmadan önce müze yöneticisi Dider Selles ziyaretçi artışında romanın etkisinin olduğunu ve film ile birlikte ciddi bir artış beklediğini açıklamıştır (Simpson, D, 2016; cbs news, 03.01. 2006). Filmin yayına girmesiyle Louvre Müzesi yeni bir rekora imza atarak 2017'de 8,5 milyon ziyaretçi çekmiştir (statista, 2022). *Da Vinci Şifresi*, Louvre Müzesi'ne yaptığı katkıyla ziyaretçi sayısını ortalama yüzde 20-25 arttırarak bir rekora imza atılmasını sağlamıştır. *Der Spiegel*, filmle gelen bu başarıyı yönetici Henri Loyrette'ye mal etmektedir (Matlack, 28.07.2008). Bu yolla resim sanatına ve müzelere artan ilgi konusunda büyük bir başarıya imza atılmıştır.

Da Vinci Şifresi müzelerin sinema filmlerinde kullanımını sayesinde elde edilebilecek tanıtım ve fi-

nansa değerli bir örnek teşkil etmektedir. Louvre Müzesi bu tip sinema çalışmalarına sıcak bakmakta olduğu, müzede daha önce çekilen, Funny Face (1957), Çete (1964), Dreamers (2003), Köprü Üstü Aşıkları (1991) ve Masumiyet Çağı (1993) filmlerinden anlaşılmaktadır.

Worcester Sanat Müzesi'nde Sahtecilik: Müze Soygunu (2009)

2009 yapımı Müze Soygunu / The Maiden Heist filmi, Peter Hewitt tarafından yönetmenliğinde çekilmiş, Michael Le Sieur tarafından yazılmıştır. Film, Chiropstepher Walken, Morgan Freeman gibi üst düzey oyuncu kadrosuna rağmen dağıtım aksaklıkları nedeniyle ses getirmeyi başaramamıştır.

Film Danimarka'ya taşınmak istenen bir sanat koleksiyonu ile derin bir duygusal bağ kurmuş olan müze güvenlik elemanları Roger, Charles ve George'un tutkuyla bağlı oldukları iki tablo ve bir heykeli ele geçirme çabaları anlatmaktadır. Film, Boston ve Massachusetts'e çekilmiştir. Ancak filmin bazı müze sahneleri, İngiltere Worcester Sanat Müzesi'nde gerçek mekânlarda çekilmiştir.

1896'da kurulan Worcester Sanat Müzesi, Asya, Avrupa ve Amerika'dan 38 bin parçalık resim ve heykel koleksiyonuna sahiptir. 2000'li yıllarda farklı tarihi koleksiyonlarla zenginleşen müze bu tarihlerde modern sanata da açılmıştır. Müze, Uzak Doğu koleksiyonlarına özel bir ilgi göstermektedir. Aralık 2007'de sadece bir gün içerisinde çekilen müze sahneleri için, müze yönetimi yapımcının cömertliğinden memnun kaldıklarını ifade etmiştir. Müzede gerçekleşmesi uygun bulunmayan tehlikeli sahneler için de Boston'da benzer bir stüdyo inşa edilmiştir. Stüdyoda müze ortamını benzer şekilde oluşturabilmek için müzeden 30 reproduksiyon tablo satın alınması gerekmiştir. (Sheehan, 13.02.2009).

Filmi diğer soygun filmlerinden ayrı tutan şey, hırsızlığının sanat eserine duyulan tutkudan kaynaklanıyor olmasıdır. Filmin başrol kahramanı dar gelirli Roger'ın, eşiyle geçirmeyi planladığı tatil parasının bir kısmını kopyacıya vermesi de, soygunun ekonomik amaçlar gütmeyeceğini vurgulaması açısından önemlidir. Üç güvenlik elemanı tutkuyla bağlı oldukları sanat eserlerinin tüm de-

taylarıyla hikayelerini öğrenmekle kalmamış, gerektiğinde kopyalayabilecek kadar detaylı incelemiştir. Filmde soygun yöntemi, eserlerin aktarılma anında sahteleriyle değiştirilmesi olsa da filmin henüz girişinde gerçekleşen hayali müze soygununda, çatıdan iplerle inen hırsız çetesi klasikleşmiş müze soygunu ritüelini bozmaz.

Hırsızlığın tutkuyla bağlı olunan eserden kopmak adına yapılıp, ekonomik kaygılar güdülmesi, filmde değiştirilen tabloların birinin kopya dahi olsa, götürüldüğü galeride başka bir güvenliği derinden etkilemesi gibi nedenler, ahlaki sorgunun kısmen geri plana atılmasını da sağlamaktadır. Diğer yandan soygun temalı bir film olmasına rağmen müzenin filmi sahiplenmesi de dikkate değerdir.

Sorgulatan Bir Yapım; Müze (2018)

Derin anlamlara sahip bir başka müze soygunu temalı film, gerçek bir olaydan yola çıkaran adeta vaka analizi yapan, 2018 yapımı Müze filmidir. Müze, Meksika Antropoloji Müzesi'nin 1985 yılında soyulmasını perdeye aktararak 68. Berlin Film Festivali'nde senaryo dalında üçüncülük kazanmıştır. Filmde dünya çapında ses getiren tecrübesiyle Gael Garcia Bernal'in oyunculuğu öne çıkmaktadır. Bernal, filmde agresif ve sorunları olan yirmili yaşlardaki bir öğrenciyi oynamaktadır.

Filmde, 1985 yılı Noel gecesinde Meksika Ulusal Antropoloji Müzesi'ne girerek çok sayıda tarihi eseri çalan iki veterinerlik öğrencisi Juan ve Benjamin'in eylemi, sıradan bir hırsızlık olayı gibi değil, ülkenin kültürel mirasına saldırı olarak gösterilmesi önemli bir mesajdır.

Filmde, hırsızlık eyleminin nedeni tam olarak temellendirilememiş görünmektedir. Filmin henüz başında anlatıcı Benjamin, birinin bir şey yapma nedenini bazen eylemi yapanın kendisinin de bilemeyeceğini söyleyerek, hırsızlık olayın amaçsızlığına gönderme yapmaktadır. Soygun sonrasında, çalınan eserleri satma çabası ise zengin olmak yerine tamamen onlardan kurtulmak gibi görünmektedir. Yine de Juan'ın filmin bir sahnesinde, kutsal bir Aztek piramidi önüne çalınan eserlerden birini gömmesi, eserleri özgürleştirme ve olduğu yere geri götürme çabasıyla da özdeşleşebilir.

Her ne kadar bu filmde hırsızlık ipe tepeden inme

şekliyle yapılmasa da, soyulan mekânın bir müze oluşu, filmin İtalya merkezli yayın yapan The American isimli kültür-sanat platformu tarafından “Topkapı benzeri bir hırsızlık filmi” olarak değerlendirilmesine neden olmuştur (Graebner, Bennett, 18.10.2018)

Filme konu olan olaylar zinciri için günümüzde Meksika Ulusal Antropoloji Müzesi koleksiyonunun en önemli eserlerinden biri olan Tlaloc monolitinin öyküsüne göz atmak gerekmektedir. 1964 yılında, antik döneme ait Tlaloc monoliti bulunduğu yerden sökülerek Meksika Ulusal Antropoloji Müzesi’ne taşınmıştır. Taşıma uzun süreli bir haber serisi ve canlı yayımla dünyaya duyurulmuştur (youtube, 2015). Bu süreç 3 Nisan 2021’de Mısır’da geçmiş firavunlar ve yakınlarına ait yirmi iki mumyanın eski müzeden alınarak, yeni yapılan Ulusal Medeniyet Müzesi’ne taşınması sürecine dair benzerlikler taşımaktadır. Mısır’daki gibi Meksika’da canlı bir yayımla halka duyurulan ve gösterilen monolit taşınması, mevcut yönetimin ülke halkına ve dünyaya verdiği kültürel, siyasal ve turistik bir mesajdır.

Müze filminde, taşınması bir gece boyunca süren Tlaloc monoliti nedeniyle, halkın kızgın olduğuna dair kısa bilgiler verilmektedir. Meksika antik inancında bereket, ateş ve su tanrısı (Andrew, 2003, s.561,607) olan Tlaloc’un taşınması, yeni açılan müzeyi görmeye giden 5 yaşındaki Juan’a babası tarafından aktarılan, duruma ilişkin “yağma” hikayesiyle özdeşleştirilmektedir. Seneler sonra müzede kısa süreli çalışma imkânı da bulacak olan Juan’ın aklına henüz çocukken, eserleri özgürleştirmek ve lanetten kurtulmak adına soygun fikri düşmüştür. Binlerce yıl süren uykusundan uyandırılmış Tlaloc’un laneti kısmen soygunla bağdaştırılmaktadır.

Filmin özel çalışılmış soygun sahnesi, büyük bir müzedeki güvenlik boşluğunu vurgulaması açısından önemlidir. Meksika’nın en büyük müzesinden bir gece içerisinde 140 parça eserin çalınmış olması, güvenlik boşluğunun ne noktada olduğunu göstermektedir. 1979 tarihli Vay Başımıza Gelenler filminde dahi kameralı bir güvenlik sistemine ayrıca alarm eşlik ederken, 1985’te Meksika Ulusal Antropoloji Müzesi’nin, silikonları eritilerek kaldırılan cam sergileme ünitelerine bağlı bir

alarm ya da bir kamera sisteminin olmayışı dikkat çekicidir.

Müze filminde bu katkı, Juan ve Benjamin’in soygunundan hemen sonra, hem aile bireylerinin hem de televizyon haberlerinin olayı, kültürel mirasa saygısızlık temasını öne çıkartarak ele almasıyla verilmiştir. Juan ve Benjamin’in çaldıkları eserleri pazarlayamayıp karamsar bir dünyaya sürüklenmeleri, Tlaloc’un lanetine benzer bir durumdur. Bu bağlamda senaristin oluşturduğu kaotik dünya gerçek olayla örtüşmektedir.

Çekimler için Meksika Ulusal Antropoloji Müzesi, film seti olarak yeniden inşa edilmiştir. Yönetmen Ruizpalacios, filminde kutsallık atfedilen bir vazodan içki içilmesine, çocukların eserlerle oynamasına izin vermektedir. Yönetmen bu sahnelerin çekimlerde eğlendiklerini de itiraf etmektedir (Kural, 30.10.2018). Theodor W. Adorno, Valery ve Proust müzesi isimli makalesinde, müzeleri sanat eserlerinin aile mezarlığına benzetmiştir. Adorno’nun ortaya attığı, yazar Valery ve Proust’un benzer argümanlarıyla desteklediği fikir, eserleri müzeye kapatılarak hapsedildiği, onlara yüklenen temel anlamın değiştirildiği görüşüdür (Artun, 2006, s.185-201). Yönetmen Alonso Ruizpalacios’un yaklaşımı da müzeolojik esere dair benzer bir değer sorgulamasına işaret etmektedir.

Müze filmi, şüphesiz kültürel bir konuya dikkat çekmesi, 1985’te gerçekleşen olayı, kültürel miras ve müzecilik konularını iyi etüt etmiş bir yönetmenin gözünden aktarmasıyla başarılı bir filmidir. Film, 16 milyonu aşan bütçesine rağmen 910 bin dolar civarı bir gelir elde etmişse de (imdb). Meksika turizmüne sağladığı prestijle dolaylı olarak büyük kazançlar elde etmiştir. Bu bağlamda filme katkı sunan özel ve resmî kurumların içerisinde Meksika Kültür Bakanlığı’nın yer alması, filmin çok önemli bir dayanışma ve tanıtım materyali olduğunun da göstergesidir.

Bir MET Galası Tanıtımı: Ocean’s 8 (2018)

1999 yılı yapımı, İkili Oyun filmine Metropolitan Müzesi’nin, etik gerekçelerle desteğini esirgemesine rağmen, bir başka soygun filmi olan 2018 yapımı Oceans 8 filmi, müze tarafından büyük oranda desteklenmiştir. Tam bir Hollywood soygun

filmi olarak tanımlayabileceğimiz Ocean's 8 büyük oyuncu kadrosuyla, popüler kültür anlayışının hem malzemesi hem de üreticisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Filmde en büyük oyuncudan en küçüğüne kadar özenle seçilmiş bir kadro vardır. Film daha yayına girmeden ciddi bir reklam kampanyasıyla çıkış yapmıştır. Ortalama 70 milyon dolar maliyetle çekilen film, dünya çapında bu maliyetin yaklaşık dört katı olarak, 297 milyon 700 bin dolar gişe geliri elde etmiştir (imdb).

Film kadrosu itibariyle Sandra Bullock, Cate Blanchett, Anne Hathaway, Sarah Paulson, Helena Bonham Carter, Rihanna, Awkwafina, Mindy Kaling ve Dakota Fanning'ten oluşmaktadır. Ses getiren oyuncu kadrosunun yöneticisi Gary Ross, aynı zamanda filmin senaristidir. Film New York Metropolitan Müzesi'nde, gelenekselleşmiş MET Galasına katılan seçkin davetlilerden birinin kullandığı 50 milyon dolarlık pırlanta kolyeyi ele geçirmek için bir araya gelen 8 kadının, soygun macerasını anlatmaktadır.

MET Galası, Metropolitan Müzesi bünyesinde yer alan Kostüm Enstitüsü yararına her sene düzenlenen ve dünya yıldızlarının katıldığı büyük bir organizasyondur. Kostüm Enstitüsü bünyesinde 15. yy'dan başlayarak günümüze uzanan, 33 binden fazla tarihi kıyafet bulunmaktadır (metmuseum). Konserler ve defileyle her sene milyonlarca dolar toplamayı başaran galada yer almak, dünya elit sınıfı için de ayrıcalıklı bir durumdur. Bir müzenin tanıtımını, popüler kültürden faydalanarak bu şekilde gelenekselleştirmesi, reklam ve pazarlama açısından başarılı bir durum gibi görünmektedir. Film içerisinde uzunca yer kaplayan gala gecesinde dünyanın en önemli sporcuları, mankenleri ve ABD popüler kültüründe yer alan çok sayıda ünlü kişiyi görmek mümkündür.

Filmde, gala gecesinde bir oyuncudan çalınarak, sahtesiyle değiştirilen takının, parçalanarak salon dışına çıkartılmasıyla soygun çetesi amacına ulaşmaktadır. Her ne kadar bu defa müze içinden bir eserin çalınmıyor oluşu memnuniyet verici gibi görünse de, izleyici film sonunda, kıyafetlerle sergilenen müze koleksiyonuna ait takıların çalındığını görecektir. Bu çalma şekli ise, hırsızın yine bir platform üzerinden iple sarkıtılmasıyla gerçekleşmektedir. Senaristin daha basit yollar yeri-

ne bu yolu tercih etmesi, Hollywood'un Topkapı filminin açtığı yolda devam etmesi anlamına da gelmektedir.

Filmin basın toplantısı 22 Mayıs 2018'de Metropolitan Müzesi'nde, filmde fon olarak sıklıkla gördüğümüz Dandur Tapınağı'nın bulunduğu galeride gerçekleşmiştir (youtube, 2018). Filmdeki mücevherler için ünlü tasarımcılarla birlikte hareket edilmiştir. Filmde yer alan tarihi kıyafetler Vouge Dergisi editörü Hamish Bowles'in katkılarıyla aslına uygun şekilde yeniden imal edilmiştir. Müze sahneleri içinse Long Island'da bir set kurulmuştur. Kostümlerin yerleştirmeleri için profesyonel müze konservatörleri ile birlikte çalışılmıştır. Filmde görülmesi bile kıyafetlere tarihi hikâyelerini anlatan etiketler konmuştur. Yönetmen Ross, film öncesi müze yönetimi ile her detayın paylaşıldığını, sürekli toplantılar yaptıklarını söylemiştir. Filmde gerçek müze görüntüleri 10 iş gününde çekilmiştir. Bu süre bugüne dek herhangi bir çekim için müzenin verdiği en uzun süre olmuştur. Yönetmen böyle bir mekânda uzun süre çalışmanın büyük bir hediye olduğu görüşündedir. Filmin bir sahnesinde, anarşist sanatçı Banksy'e atfedilen bir eser duvara asılmaktadır. Bu sahne 2005'te Banksy'nin gizlice girecek Metropolitan Sanat Müzesi'ne yerleştirdiği tablosuna bir göndermedir (Cascone,08.06.2018). Bu da film için ayrı bir tanıtım unsuru olmuştur.

Ocean's 8 filminde Newyork Metropolitan Müzesi'nin ana mekân olarak yer alması, büyük bir tanıtım kampanyası ve dayanışma örneğidir. Diğer yandan 1999 Tarihli İkili Oyun filmine etik nedenlerle çekim izni verilmemiştir. Ancak Ocean's 8 filmine izin verilmiş ve basın toplantısı müze içerisinde yapılmıştır. Bu durum geçen süre içerisinde Metropolitan Müzesi yönetiminin, sinema eserlerine bakış açısının değiştiğinin de göstergesidir. Durum, sinemanın propaganda ve reklam gücünün etik çatışmaların önüne geçebileceğini göstermesi açısından da önemli görülebilir.

Sonuç

Müzeler, sağladıkları görsellik ve tasarımlarıyla çekici birer sinema seti kapasitesine sahiptir. Bu çekici setler, yalnızca mimari yönleriyle değil için de buldukları eserlerin eşsizliği, ekonomik değerleri ve nadir olmalarıyla da sinema dünyasını etkilemektedir. Bu yönüyle soygun temalı filmler için müzeler ideal sinema seti konumundadır. Müzelerin suç mahalli olarak keşfi, Türk sineması dâhil çok sayıda ülke sinemasına ilham olmuştur.

Ancak müzeler çalışması oldukça zor alanlardır. Gerek koleksiyonları gerekse özel ya da tarihi mimarileri, müze yapılarını sinema açısından hem çekici hem de zor mekânlar olarak görülmesini sağlamıştır. Topkapı filmi için, çok sayıda farklı mekânın, Da Vinci Şifresi filmi için Louvre Müzesi'nin, Müze Hırsızları filmi için Worcester Sanat Müzesi'nin, Müze filmi için, Meksika Antropoloji Müzesi'nin, Ocean's 8 filmi için Metropolitan Sanat Müzesi'nin yeniden inşa edilmesinin göze alınması gerekmiştir. Yapımcı ve müzecilerin bu yolu tercih etmesinin temel nedeni gerçek yapılara ve ortama zarar vermemek, müze ziyaretlerini engellemek ve eser güvenliğinin sağlanmasıdır. Sinema yapımcıları açısından bu aşamalar oldukça maliyetli süreçlerdir.

Müzeler, sinema çalışmaları için belirli prosedürler uygulayan, etik değerleri olan kurumlardır. Etik değerlerin, müzeden müzeye, hatta aynı müzedeki farklı dönemlerdeki yönetimler arasında farklılık gösterebileceği ön görülmelidir. Soygun temalı İkili Oyun filmi için çekim izni verilmeyen Metropolitan Sanat Müzesi'nin, farklı bir yönetim döneminde yine soygun temalı Oceans 8 filmine izin vermiş olması dikkate değerdir. Müzelerin sürdürülebilirlik açısından gelire ihtiyacı olan ve gün geçtikçe yeni teknolojiler ve rekabetçi koşullar ekseninde ekonomik olarak daha da zorlanan kurumlar olmalarını da unutmamak gereklidir. Gerçekten güçlü bir sinema eserinin sağlayacağı doğrudan ya da tanıtım ve reklam etkisiyle dolaylı olarak sağlayabileceği gelir, yalnızca senaryoda kalacak gayri ahlaki unsurların önüne geçebileceği ön görülebilir. Ekonomik olarak büyük bir zarara imza atan Müze Hırsızları filminin cömert katkıları sayesinde Worcester Sanat Müzesi'nin filmin arkasında durmasını sağlarken, Da Vinci Şifresi gibi

büyük ses getiren bir yapımın Louvre Müzesi'ne sağladığı dolaylı tanıtım geliri önemli örneklerdir. Louvre Müzesi ve Da Vinci Şifresi filmi, müzeler ve sinemacılar arasındaki pozitif iş birliğini sergilemesi açısından önemli bir örnektir.

Her şeye rağmen sinema filmlerinin geniş ölçekli yapımları için izin alınamayan çok sayıda müze vardır. Çünkü müzeleri fon olarak kullanmanın zorluklarından biri de yapay ışık kullanımı ve insan trafiği yönetimidir. Zira özellikle sanat eserlerine sinema ışıkları ciddi anlamda zarar verebilmektedir. Müzeler sağladıkları nadir eser görselliği nedeniyle, filmlerden ciddi telif ücretleri talep edebilmektedir. Çeşitli nedenlerle müzeler tarafından çekilmesine izin verilmeyen filmler için müzelerin set olarak yeniden kurulması ve eserlerin kopyalarının kullanımı yoluyla bu sorunlar aşılmaktadır. İkili Oyun filmi yasal ve etik sınırları aşmak için Metropolitan Müzesi'nin yalnızca dış mekânlarını filmde kullanmış ve benzer bir mekân müzenin içi algısıyla göstermiştir. Film sonrasında konu hakkında bir dava ya da tartışma olmaması, Metropolitan Müzesi'nin konuya anlayışla yaklaştığı şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç itibarıyla müzelerin, suç filmlerinde kullanımı, kurumsal olarak görünür ve bilinirliklerini artırırken, buldukları şehirlerin hatta ülkelerin tanıtımına da katkı sunmaktadır. Müzelerde çekilen suç filmleri, kurumların güvenlik zafiyetlerini ve kurum yöneticilerinin zayıflıklarını görünür hale getirmektedir. Ancak günümüzde müzelerin ihtiyaç duyduğu önemli tanıtım materyali olarak, kurmaca suç filmlerinin sağladıkları faydalar, uzun yıllara yayılan ve büyük gişe geliri kazandıran projeler olarak değerlendirilebilir. Gerek ülkeler ve şehirleri gerekse müzeleri daha görünür kılan kurmaca suç filmleri projelerine verilen destek, kazanılan çoğu fayda göz önüne alındığında, etik çatışmaların da önüne geçebilmektedir. Diğer yandan müzelerin kurmaca suç filmlerinde, nadir ve değerli olanı koruyan, ihtişamlı görsellikleriyle sinema sanatına sunmuş oldukları destek, önemli gişe gelirleri elde etmiş filmlerle karşımıza çıkmaktadır.

Kaynaklar

Kitap

Andrew, J.R. (2003). Introduction to Classical Nahuatl. Oclahama: University Of Oclahoma Press.

Artun A. (2006), Sanat Müzeleri 2. İstanbul: İletişim Yayınları.

Heyer, P. (1993), American Architecture: Ideas and Ideologies in the Late Twentieth Century, New Jersey: Wiley.

Özgüç, A. (1995), Türk Film Yönetmenleri Sözlüğü, İstanbul: Afa yayıncılık.

Sharp D. (2006), Twentieth Century Architecture: a Visual History, Australia: Images Publishing.

Teksoy, R. (2005), Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi, İstanbul: Oğlak Yayınları.

Tez

Üstündağ. Ü. 2018, Demokrat Parti Siyasetinin Türk Sinemasına Yansıması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Makale

Eyice. S. (2018), Topkapı Sarayı'nın İçinde Olduğu Alanın Arkeolojisi, Topkapı Sarayı'nı Anlatmak, İstanbul: Topkapı Sarayı Müze Müdürlüğü, 50-66.

Öngören M.T. Üç Adlı Film, Akis, 02.11.1963, S.488, C. 28, 33-34.

Öngören M.T. Filmler, Akis, 05.02.1965, S.565, C.32, 32-33.

İnternet

Akalın, S. (13.08.2017), Tlaloc Yağmur Tanrısı: <https://www.evrensel.net/haber/329324/tl-loloc-yagmur-tanrиси> Erişim Tarihi: 22.03.2021

BBC Türkçe (05.04.2021), Mısır'da Görülmemiş Şov: "Firavunların Altın Geçidi": <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/misirda-gorulmemis-sov-mumyalardan-gecit-toreni-41780178> Erişim Tarihi: 22.03.2021

Bilirgen, E., Topkapı Sarayı'ndaki Zümrütler: <http://www.antikalar.com/topkapi-sarayindaki-zumrutler>, Erişim Tarihi: 22.03.2021

Cascone, S. (08.05.2018), From the Met And Cristie's to Cheim and Read: How the Art World Guest Stars in "Ocean's 8": <https://news.artnet.com/art-world/oceans-8-met-gala-heist-1297880> Erişim Tarihi: 09.04.2021

CBS News (03.01.2006), Louvre: Thanks, "Da Vinci Code": <https://www.cbsnews.com/news/louvre-thanks-da-vinci-code/> Erişim Tarihi: 14.04.2021

Columbia Pictures (2006), Da Vinci Code Building The Louvre, Paris, France: https://www.youtube.com/watch?v=fM_89oDtLfI&ab_channel=MrMovieExtras Erişim Tarihi: 14.04.2021

Crowther, B. (15.07.1966), Screen: "How to Steal a Million" Opens at Music Hall: Audrey Hepburn Stars Whit Peter O'Toole "Enough Rope" Arrives at Little Carnegie: <https://www.nytimes.com/1966/07/15/archives/screen-how-to-steal-a-million-opens-at-music-hallaudrey-hepburn.html> Erişim Tarihi: 22.03.2021

Fine Arts Museum Of San Francisco (10.07.2008), 50th Anniversary Screening of Alfred Hitchcock's Vertigo: https://www.famsf.org/files/vertigo_4.pdf Erişim Tarihi: 01.04.2021

Fine Arts Museum Of San Francisco, Legion of Honor, <https://www.famsf.org/blog/lights-camera-action-alfred-hitchcock-s-vertigo-legion-honor>, Erişim Tarihi: 01.04.2021

Greabner, W., Bennett, D. (18. 10.2018), He Did It, But Why?: <https://theamericanmag.com/he-did-it-but-why/> Erişim Tarihi: 09.04.2021

IMDb, Ben-Hur: <https://www.imdb.com/title/tt0052618/> Erişim Tarihi: 22.03.2021

IMDb, Museo: <https://www.imdb.com/title/tt4958448/> Erişim Tarihi: 09.04.2021

IMDb, Ocean's Eight: <https://www.imdb.com/title/tt5164214/> Erişim Tarihi: 09.04.2021

IMDb, The Da Vinci Code: <https://www.imdb.com/title/tt0382625/> Erişim Tarihi: 14.04.2021

IMDb, The Thomas Crown Affair: <https://www.imdb.com/title/tt0155267/> Erişim Tarihi: 26.03.2021

IMDb, William Wyler Biography: <https://www.imdb.com/name/nm0943758/bio> Erişim Tarihi:

09.04.2021

Kural, N. (30.10.2018), “Kendi Mitimizi Yarattık”: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/kendi-mitimizi-yarattik-2768815> Erişim Tarihi: 22.03.2021

Magill, F.N. (01.01.1994), Magill’s Survey Of Cinema, Vertigo: <http://hitchcock.tv/essays/vertigo-essay.html> , Erişim Tarihi: 01.04.2021

Mattlack, V.C., (28.07.2008), Welcome to The Louvre Inc.: <https://www.spiegel.de/international/business/the-business-of-art-welcome-to-the-louvre-inc-a-568466.html> Erişim Tarihi:14.04.2021

Movie-Locations, The Thomas Crown Affair: <https://www.movie-locations.com/movies/t/Thomas-Crown-Affair-1999.php> Erişim Tarihi: 24.03.2021

MoviemaniacsDE, (28.05.2018), Ocean’s 8 – New York Press Conference (2018): https://www.youtube.com/watch?v=LJ3Tas2m19c&ab_channel=SdTv Erişim Tarihi: 09.04.2021

Musee Carnavalet, Musee Historie De Paris Carnavalet : <https://www.carnavalet.paris.fr/le-musee/lhistoire> Erişim Tarihi:30.03.2021

Museo Nacional de Antropologia (04.03.2015), Traslado de Tlaloc al Museo Nacional de Antropologia: https://www.youtube.com/watch?v=55Kj0V1p-Bs&ab_channel=MuseoNacionaldeAntropolog%C3%ADa Erişim Tarihi: 09.04.2021

Sartle (25.07.2014), The Startler, The Thomas Crown Affair Step-1: Be Attractive: <https://blog.sartle.com/post/92889198818/the-thomas-crown-affair-step-1-be-attractive> Erişim Tarihi: 30.03.2021

Sheehan, N. (13.02.2009), “Maiden” Showing “The Maiden Heist”: <https://www.telegram.com/article/20090213/NEWS/902130485> Erişim Tarihi: 26.03.2021

Simpson, D. (06.01.2006), “Da Vinci Code” Helps Louvre Break Visitor Record”: <https://www.cabi.org/leisuretourism/news/15085> Erişim Tarihi: 14.04.2021

Statista (05.08.2021), Number of Visitors to the Louvre in Paris from 2007 to 2020: <https://>

www.statista.com/statistics/247419/yearly-visitors-to-the-louvre-in-paris/ Erişim Tarihi: 14.11.2021

The MET, The Costume Institute: <https://www.metmuseum.org/about-the-met/curatorial-departments/the-costume-institute> Erişim Tarihi: 09.04.2021

Worcester Art Museum, About WAM: <https://www.worcesterart.org/about/> Erişim Tarihi: 26.03.2021